

RECENZIE – BOOK REVIEW

Amos Oz, *Cum să lecuiești un fanatic*, Ed. Humanitas, București 2011, 124 p.

Cartea cuprinde trei eseuri și un interviu, grupate nu doar din rațiuni editoriale, ci și dintr-o logică internă. Primul eseu, care dă și numele cărții, prezintă esența fanatismului și remediul lui, iar următoarele îl completează. Al doilea eseu (*Între dreptate și dreptate*) oferă o soluție pentru ca dreptatea să nu-i transforme pe toți în fanatici atunci când ambele părți ale unui conflict au dreptate. Fragmentele autobiografice din al treilea eseu, *Plăcerile secrete*, ilustrează situațiile concrete în care apare fanatismul, dar și cum să-l previi, apropiindu-ți străinii prin imaginație. *Ordinul linguriței*, a patra parte a cărții, este un interviu în care ideile din cele trei eseuri (inițial conferințe ținute în 2002) sunt confruntate cu schimbările politice din Israel și din lume. Titlul eseului exprimă ideea autorului despre contribuția pe care fiecare individ poate să o aducă la rezolvarea unei probleme globale, a unei probleme care-l depășește cu mult. Oricât de puțin ar contribui, fie și numai cu o linguriță de apă împotriva unui incendiu, nu este în zadar, fiindcă în cele din urmă, nenumăratele intervenții bune, mărunte și anonime, pot zădărnici un rău foarte mare.

Forma de expunere, eseul, îi permite autorului să se apropie de esența fanatismului fără anchete sociologice, obiectivitatea metodei științifice este suplinită cu succes de talentul de a recunoaște semnificativul în experiențele cotidiene ale unui locuitor al Ierusalimului, locul prin excelență al întâlnirii și confruntării între religii și între civilizații. Eseurile se citesc foarte ușor, aproape fără să-și dea seama, cititorul a trecut prin câteva dintre cele mai importante teme ale filosofiei: dreptatea, libertatea, relația individ – comunitate, valorile sociale pentru care merită să-ți riști viața.

Fanatismul apare în spațiul domestic din sentimentul superiorității și dorința de a-l schimba pe celălalt. Fanaticul este sentimental (ascultă prea puțin de rațiune) și este dezgustat de această lume pe care ar schimba-o bucuros cu paradisul de după moarte. Este altruist și generos, vrea să te salveze, chiar dacă asta înseamnă să moară sau să te omoare.

Tot în familie poate să înceapă vindecarea fanatismului prin recunoașterea și acceptarea alterității celuilalt, iar pentru aceasta trebuie recunoscută și acceptată o realitate antropologică: omul are deopotrivă o identitate colectivă și una individuală, este membrul unei colectivități, dar și un individ autonom, omul este o peninsulă, cum zice Oz, cu o parte este legat de continentul identității colective, cu o parte este deschis spre nemărginire, iar aici se manifestă unicitatea individului, în felul în care fiecare contemplă infinitul, am putea spune că aici se exprimă sufletul.

Expunerile pleacă mereu de la conflictul dintre evrei și palestinieni, atât de profund, încât depășirea lui este posibilă doar prin înțelegerea profundă a omului și a raportării lui la societate și la viață, astfel încât soluțiile propuse sunt valabile pentru orice situație conflictuală. Nu este, însă, o carte de geopolitică, ci o carte despre om, despre căutările și blocajele lui. Cititorul este confruntat cu propriile încrâncenări, depășirea lor fiind lingurița de apă pe care fiecare o poate aduce pentru a preveni sau stinge un incendiul violenței care-i ignoră pe oameni în numele dreptății sau al altor valori.

Ionuț Mihai POPESCU

*Facultatea de Teologie Greco-Catolică, Departamentul Oradea,
Universitatea Babeș-Bolyai, E-mail: ionut.popescu@ubbcluj.ro*